Centrul de Istorie Orală - C.N.S.A.S.
AIO - CNSAS

Argument

De la înfiinţarea C.N.S.A.S., timp de aproape 10 ani, am fost martorii emoţiilor puternice trăite de persoanele care au vizionat dosarele întocmite de Securitate.

Fie că a fost vorba de propriul dosar, fie de cel al părinţilor sau al bunicilor, experienţa lecturii documentelor păstrate în «Casa de Fier» a Securităţii s-a transformat într-un autentic exerciţiu analitic de înţelegere şi de clarificare a trecutului recent - o altă modalitate de a reconfigura registrele memoriei personale şi colective.

La 20 februarie 2010, prin votul unanim al membrilor Colegiului C.N.S.A.S., s-a decis înfiinţarea unui centru de istorie orală, care a fost lansat oficial la 1 martie 2010.

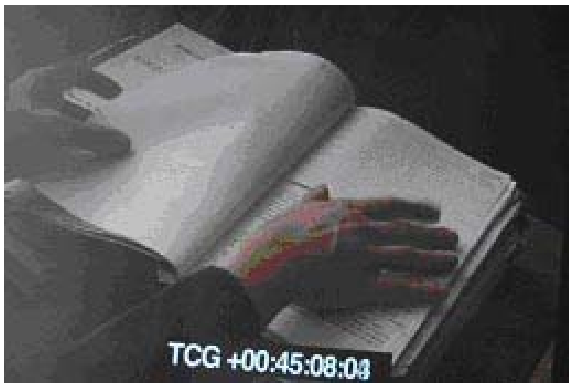
Iniţiativa noastră este dedicată memoriei celui care a fost **Constantin Ticu Dumitrescu,** fondatorul şi susţinătorul cadrului legislativ sub care C.N.S.A.S. îşi desfăşoară şi astăzi activitatea.

Obiectivele principale ale proiectului vizează nu doar constituirea unei arhive de istorie orală prin colectarea sistematică a mărturiilor persoanelor care au consultat la sediul CNSAS dosarele întocmite de Securitate sau care au suferit abuzuri şi represiuni în perioada regimului comunist, ci şi valorificarea ştiinţifică şi educaţională a acesteia.

Intenţia demersului nostru vizează următoarele aspecte:

- interconectarea memoriei şi semnificaţiei documentului cu memoria vie a istoriei « trăite », configurând astfel o dimensiune integratoare de analiză şi interpretare a trecutului recent;
- încurajarea interacţiunii şi a dialogului intergeneraţional;
- promovarea dialogului intercultural cu privire la istoria recentă şi rememorarea experienţelor traumatizante ale regimului totalitar comunist ;
- comemorarea şi memorializarea victimelor regimului comunist din România;
- facilitarea schimbului de experienţe, opinii şi valori privind experienţele, istoria şi cultura cetăţenilor Europei care au cunoscut formele de represiune totalitare, punându-le în oglindă cu cele ale ţărilor democratice.

Pentru cine?

- pentru elevi şi studenți poate deveni o sursă de cunoaştere şi de înțelegere a trecutului părinților şi bunicilor lor, dar şi un instrument didactic pentru studiul ştiințelor socio-umane;
- pentru cercetătorii istoriei recente poate constitui o sursă utilă şi un instrument metodologic de analiză a discursului istoriografic;
- pentru formatorii de opinie şi organizații non-guvernamentale, o modalitate de a încuraja discuțiile şi dezbaterile cu privire la respectarea libertăților şi drepturilor omului.

Valorificarea arhivei de istorie orală:

- publicarea unor studii ştiințifice şi volume sub egida CNSAS sau în colaborare cu alte instituții şi edituri; analiza cantitativă şi calitativă a datelor recoltate din interviuri şi chestionare;
- colaborarea în regim de parteneriat cu alte centre ştiințifice de cercetare;
- realizarea unor filme documentare;
- utilizarea fragmentelor de interviu cu prilejul unor manifestări şi expoziții tematice.

Câteva din temele abordate în cadrul acestui proiect

1. **Tinerețea şi copilăria în perioada comunistă.**

Această temă este parte a unui proiect inițiat de echipa Serviciului Programe Educaționale / Direcția Cercetare, Expoziții, Publicații, cu titlul **«Dialog între ATUNCI şi ACUM»**.

Obiectivul proiectului este acela de a pune față-n față două generații: **generația lui «ATUNCI» -** generația copiilor şi tinerilor care au trăit «Epoca de Aur» şi **generația lui «ACUM»**, reprezentată de tinerii născuți după 1989. Încercăm astfel să aducem la lumină experiențele generației adulte de astăzi, a căror tinerețe a fost trăită în perioada comunistă, facilitând înțelegerea conştientă şi asumată a trecutului recent şi a unui dialog intergenerațional interogativ-formativ.

Rezultatele proiectului:

- o expoziție cu titlul: **«Față-n față cu trecutul tău!»**;
- o carte **«3 teme despre tinerețe în comunism»** - studii, documente, mărturii;
- organizarea de conferințe, dezbateri, întâlniri şi seminarii deschise cu elevii, studenții şi formatorii lor.

Echipa: Cristina Anisescu (coordonator), Denisa Bodeanu, Liviu Burlacu, Cipriana Moisa şi Adelina Ştefan.
Contact: 0374.189.181.

Dintre colaboratorii noştri intervievați:

Liviu Bejenaru

Andrei Bodiu

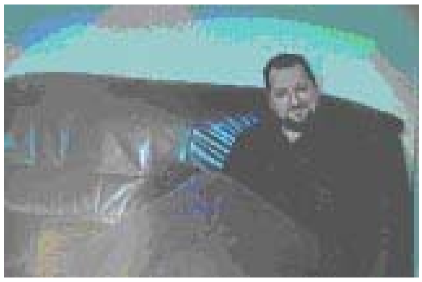
Caius Dobrescu

Adrian Pais

Sándor Kacső

Attila Weinberger

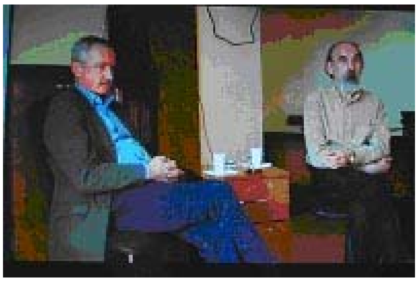
Nicolae Covaci

Marian Marin Balaş

Helmuth Frauendorfer

Ernst Wichner şi William Totok

2. **Despre dosarul întocmit de Securitate;**
3. **Detenția politică în închisorile comuniste;**
4. **Supravegherea oamenilor obişnuiți în comunism;**
5. **Experiențe traumatizante şi consecințele acestora;**
6. **Colaborarea cu Securitatea;**
7. **Radio «Europa Liberă»;**
8. **Revoluția din Decembrie 1989;**
9. **Laboratoarele propagandei comuniste;**
10. **Identitate şi alteritate: minoritățile în România comunistă;**
11. **Arta şi cultura în ultimii 20 de ani de comunism;**
12. **Fuga din țară - situații şi consecințe;**
13. **Viața cotidiană în comunism;**
14. **Deportarea etnicilor germani;**
15. **Grupuri şi comunități subversive.**

Pentru interviuri, vă rugăm să ne contactați la:
telefon – 0374.189.181: fax – 0374.189.147
Direcția Cercetare, Expoziții, Publicații (Serviciul Programe Educaționale)

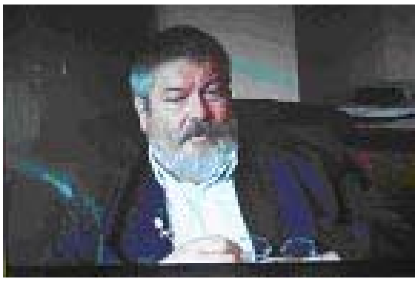
Din lista persoanelor care au acceptat să ne împărtăşească experienţele trăite în comunism:

Gabriel Liiceanu

Dan Culcer

Szőcs Géza

Cătălin Popescu

Valeria Constantinescu

Emanoil Mihăilescu

Corina Slobodnic (Fanea)

Anca Manoliu-Dabija

Maria Petraşcu Codău

Fragmente din interviurile filmate

De ce este important ca cineva să-şi vadă dosarul întocmit de Securitate?

„Da, odată cu cererea mea de-a consulta dosarul tatălui meu, am făcut şi cerere pentru dosarul personal şi trebuie să vă mărturisesc că am fost de copil în vizorul Securităţii. Iar apoi, în timpul anilor 70-80, am devenit iarăşi, să spunem, o ţintă a supravegherilor deoarece, pe de o parte, pentru că aveam rude în străinătate şi întreţineam nu numai corespondenţa intensă cu mătuşa mea, Pia Edwards - ea venea aici la 2 ani şi eram cu toţii urmăriţi când ea venea în ţară. Dar nu-i păsa, pentru că pentru ea era mai important să fim împreună. Şi, în al doilea rând, lucram la o facultate de limbi străine, la catedra de engleză, unde veneau mulţi profesori invitaţi, profesori englezi şi americani şi se pare că asta interesa Securitatea - relaţia noastră cu străinii şi spaima lor de comparaţii. Pentru că rolul Cortinei de Fier a fost să facă un zid între noi şi lumea de-afară… De asemenea, în facultatea noastră venea un ofiţer de Securitate care vorbea pe rând cu noi şi care voia să ştie cât mai mult despre mătuşa mea, mă întreba în mod special despre rudele mele din străinătate, şi, evident, despre relaţia mea cu profesorii străini.

Acest lucru m-a făcut să fiu foarte rezervată, aproape inuman de rezervată în relaţiile mele cu aceşti colegi, care nu pricepeau de ce evitam contactul cu ei, în afara facultăţii. Am fost distantă, dar amabilă şi cu ceilalţi colegi de catedră, deoarece din învăţăturile primite şi impus de regim era să vezi că fiecare om din jurul tău poate fi un turnător. Am fost învăţată să nu mai am încredere în nimeni.”

(**Monica Pillat Săulescu** – interviu realizat de Cristina Anisescu)

„Nici nu ştiu să definesc exact sentimentul pe care l-am avut [după consultarea dosarului, n.n.]. *Cred că – paradoxal – mi-a creat o anume linişte. Am văzut pe de-o parte foarte multă mizerie şi, pe de altă parte, am simțit aşa ca un fel de… c-am scăpat de o apăsare. Adică mi s-au luminat anumite lucruri şi într-un fel m-am bucurat că am putut să-mi citesc dosarul. Paradoxal, pentru că, pe de altă parte, nu se poate să nu te impresioneze.*

Şi mi s-a confirmat faptul că trebuie să am în continuare o atitudine civică activă şi trebuie să vorbesc despre lucrurile alea şi trebuie să-i educ pe studenți în a apăra valorile civice şi a înțelege că libertatea e bunul cel mai de preț pe care-l au.”

(**Andrei Bodiu** – interviu realizat de Daniela Iamandi)

„Să ştii ce s-a întâmplat cu tine, să-ți cunoşti propria istorie e o treabă foarte importantă. Sunt însă unii – poate şi datorită vârstei care pun altfel problema. Că: Ce să mai… E istorie, gata! Nu mai contează! Trebuie pasat, cum să spune…”

(**Nicolae Drăgulănescu** – interviu realizat de Liviu Burlacu)

Ce aduce nou în istoria personală dosarul întocmit de Securitate?

„Şi am constatat pe urmă, când am ajuns să-mi citesc dosarul, o suită de situații paradoxale: cu o mână ți se dădea un paşaport, cu cealaltă ți se deschidea dosarul de urmărire. De ce? Pentru că mentalitatea Securității era aceea legată de gândul că orice om trece hotarul, devine un posibil spion. Dacă mă-ntrebați astăzi ce cred despre ce s-a întâmplat, am să vă spun că aceşti oameni, pe de-o parte erau otrăviți de felul în care fuseseră formați, un popor întreg era prezumtiv un popor de trădători, pe de altă parte ajunseseră la o asemenea rutină, încât făcând relele enorme pe care le făceau, le făceau sub aura unei banalități totale, îşi făceau job-ul. Deschiderea acestui dosar, din tot ce-am citit eu pe urmă, este a unor oameni care se duc zilnic la serviciu, care, la limită, bat oameni, torturează, fac dosare incriminante, care pot sfârşi rău de tot, cu un proces psihic, dar o fac cu alura că îşi fac meseria. Acesta este lucrul cel mai interesant, în toate regimurile represive, cumplite, dictatoriale, comuniste, totalitariste, se ajunge la un moment dat ca, cei care-i slujesc, s-o slujească cu firescul meseriei lor. Deci, din acest dosar ce rezulta-o armată de oameni, în jurul unui prăpădit de tânăr cercetător, cum eram eu atunci, aveam 27-28 de ani, atrăgea un aparat de Securitate uriaş pe el."

(**Gabriel Liiceanu** – interviu realizat de Cristina Anisescu)

„Acum am aflat despre episodul pătrunderii Securității în locuința mea. N-am ştiut nimic! Noi aveam cópii, toți trei aveau cheia. Dar am înțeles că de la soțul au luat cheia şi au intrat…. am rămas stupefiată când am văzut ieri în dosar cum s-au organizat şi i-au ținut ocupați pe toți vecinii noştri.”

(**Maria Ştefănescu -** interviu realizat de Cipriana Moisa)

„Singura informație extraordinară care mă bucură foarte mult este că acum am cunoscut pe toți frații tatălui meu. Cei 16, care sunt trecuți toți acolo şi cu ce aveau… A fost o bucurie pentru mine că acum, după ce copiez dosarul, o să-i caut pă toți. Majoritatea au murit, şi tata a murit, dar la înmormântarea lui tata au fost numai 5 din ăia 16."

(**Gheorghe Todoraşcu** – interviu realizat de Adelina Ştefan şi Denisa Budeancă)

„Să ştiți că nu-mi este foarte clar. Atunci habar n-aveam că eram urmărit sau filat. Acum, citind dosarul, mi-am dat seama că cineva a depus un denunț, la nivel personal cred, undeva din apropierea familiei sau a cercului de prieteni, cineva m-a denunțat că aş fi… Da, e-adevărat, eu tot spuneam, vai ce mişto, America, vai ce… pentru că muzica pe care o făceam era normală, e firesc, deja eram atunci globalizat mintal,

să spunem aşa. Şi poate de asta deranja sau erau în pericol, credeau unii. Şi, la un moment dat, m-au denunțat şi de asta s-a deschis, iată că şi finalul dosarului este că într-un an de zile au propus că omul acesta e nevinovat şi lăsați-l în pace, dar pe mine m-a frapat meticulozitatea şi profesionalismul, la urma urmei, pentru că eu n-am observat nimic, şi, acolo sunt nişte amănunte care, deci nu ştiu cum au dat de acele lucruri. Ce fel de sistem performant aveau?!" /…/

/…/ M-am simțit, citind dosarul, ca un erou dintr-un roman James Bond. Era foarte ciudat să mă regăsesc astfel acolo, n-aveam nici cea mai vagă bănuială /…/

(**Attila Weinberger** – interviu realizat de Cipriana Moisa)

Informatorii Securității în viziunea persoanelor intervievate

„Când mi-am citit pentru prima dată dosarul am avut o prăbuşire a imaginii atâtor oameni apropiați mie pe care-i consideram şi prieteni dar şi foarte înzestrați din punct de vedere al noțiunii de om. La început i-am condamnat. Am fost extraordinar de indignată. Aş fi vrut să le spun… dar nu mai sunt în viață unii dintre ei. Aş fi vrut să le spun rudelor lor: «Uite cine este soțul tău, uite cine-a fost cutare şi cutare…» Acesta a fost primul impuls. Aproape m-am îmbolnăvit când am văzut câți erau în jurul meu… chiar dacă nu dădeau lucruri acuzatoare dar totuşi sentimentul acesta ca ți se pune în vitrină fiecare moment al tău, fiecare discuție, fiecare chestie intimă… /…/ Asta vroiam să vă spun. Că după ce am trecut de sentimentul acesta de revoltă, de acuzare, de indignare pe urmă mi-am dat seama că sunt scuzabili. Nimeni nu poate acuza pe cineva care a trecut prin ceea ce s-a trecut. Absolut nimeni! I-am iertat. N-am de ce să-i acuz. N-au putut altfel."

(**Galina Răduleanu** – interviu realizat de Cristina Anisescu)

Cum erai urmărit de Securitate

[…] Urmărirea era insuportabilă…pentru că ştiai că eşti urmărit tot timpul, din toate părțile şi nu aveai posibilitate de nimic. Am fost odată cu familia în concediu la băiatul meu de la Slobozia. Şi băiatul se ducea la serviciu, noi rămâneam acasă şi dimineața ne sculam şi plecam la Amara. Amara e la vreo 7 km de Slobozia. Ei, ofițerul de securitate – intram acolo pe plajă ne dezbrăcam în costum de baie, întindeam pătura, era acolo nişte salcâmi, iarbă verde şi mai la doi trei metri încolo era apa, în care intram. Şi ofițerul de securitate se dezbrăca şi el, rămânea în slip şi aşa (se ridică în picioare) stătea lipit de un gard şi se uita la noi. Tot timpul se uita la noi, până după masă la ora 3-4, când noi ne plictiseam, ne îmbrăcam şi mergeam acasă. Se îmbrăca şi el şi mergea în urma noastră. Se uita de la distanță când intram pe scara blocului, şedeam acolo şi el… nu ştiu unde şedea, dar dimineața când plecam din nou, el era din nou la uşa blocului şi ne conducea până la Amara, din nou se dezbrăca şi făcea plajă şi uite aşa. Şi în concediu nu puteam să ne facem concediul… Nu puteam să rămânem liniştiți nici măcar un minut în 24 de ore.

(**Vasile Paraschiv** - interviu realizat de Adelina Ştefan)